

TỔNG HỢP KIẾN THỨC MÔN NGỮ VĂN 10

TỪ ĐẦU NĂM ĐẾN GIỮA HỌC KÌ I

Tài liệu gồm:

Phần I: Đọc – hiểu văn bản

I. Kiến thức cơ bản

II. Bài tập vận dụng

Phần II: Nghị luận xã hội (Đoạn văn khoảng 200 chữ)

I. Kiến thức cơ bản

II. Bài tập vận dụng

Phần III: Một số đề minh họa (10 đề)

PHẦN MỘT

KIẾN THỨC ĐỌC – HIỂU VĂN BẢN

I. Kiến thức cơ bản

PHƯƠNG THỨC BIỂU ĐẠT

<ol style="list-style-type: none"> 1. Tự sự 2. Miêu tả 3. Biểu cảm 4. Nghị luận 5. Thuyết minh 6. Hành chính - công vụ 	<p>☞ Ghi nhớ thần chú:</p> <p style="text-align: center;">Miêu tả là để trình bày Tự sự kể chuyện thật hay thật tài Nghị luận đâu đúng đâu sai Thuyết minh là để ai ai cũng tường Vui, buồn, giận, ghét, yêu thương... Phương thức biểu cảm, thật là không sai Hành chính – công vụ là đây Thông tư, nghị định, đơn từ, hóa đơn... Ai ơi ghi nhớ nằm lòng Kỳ thi sử dụng khi cần có ngay.</p>
--	---

BIỆN PHÁP NGHỆ THUẬT

BPNT	Hiệu quả nghệ thuật
So sánh	Giúp sự vật, sự việc được miêu tả sinh động, cụ thể tác động đến trí tưởng tượng, gợi hình dung và cảm xúc.
Ẩn dụ	Cách diễn đạt mang tính hàm súc, cô đọng, giá trị biểu đạt cao, gợi những liên tưởng ý nhị, sâu sắc.
Nhân hóa	Làm cho đối tượng hiện ra sinh động, gần gũi, có tâm trạng và có hồn gần với con người
Hoán dụ	Diễn tả sinh động nội dung thông báo và gợi những liên tưởng sâu sắc.
Điệp từ/ngữ/cấu trúc	Nhấn mạnh, tô đậm ấn tượng – tăng giá trị biểu cảm, tạo âm hưởng nhịp điệu cho câu văn, câu thơ.
Nói giảm, nói tránh	Làm giảm nhẹ đi ý muốn nói (đau thương, mất mát) nhằm thể hiện sự trân trọng.
Nói quá	Tăng sức biểu cảm, nhấn mạnh, gây ấn tượng mạnh
Câu hỏi tu từ	Bộc lộ, nhấn mạnh cảm xúc (có thể là những băn khoăn, ý khẳng định...)
Đảo ngữ	Nhấn mạnh, gây ấn tượng sâu đậm về nội dung biểu đạt.
Tương phản/ Đối lập	– Gợi sự phong phú về ý nghĩa (tương đồng và tương phản). – Tạo ra sự hài hoà về thanh.

	– Nhấn mạnh ý, gợi hình ảnh sinh động, tạo nhịp điệu cho lời nói...
Liệt kê	– Nhấn mạnh, tô đậm ấn tượng, tăng hiệu quả diễn đạt: nhấn mạnh, tạo ấn tượng, gợi liên tưởng, cảm xúc, biểu cảm. – Tạo tính nhạc, nhịp điệu cho câu/ đoạn văn bản.
Chơi chữ	– Tạo sắc thái dí dỏm, hài hước; làm câu văn hấp dẫn và thú vị. – Thể hiện thái độ tình cảm của người viết.

HÌNH THỨC DIỄN ĐẠT

1. ĐOẠN VĂN DIỄN DỊCH

Khái niệm	– Diễn dịch là cách trình bày, tổ chức các ý đoạn văn, trong đó câu chủ đề mang ý nghĩa khái quát đứng ở đầu đoạn, các câu còn lại triển khai cụ thể ý của câu chủ đề, bổ sung, làm rõ cho câu chủ đề. Các câu triển khai được thực hiện bằng các thao tác giải thích chứng minh, phân tích, bình luận; có thể kèm những nhận xét, đánh giá và bộc lộ sự cảm nhận của người viết.
Cách nhận biết	– Câu chủ đề nằm đầu đoạn, câu đầu nêu khái quát ý của toàn đoạn.
Mô hình	<pre> graph LR A --> a A --> b A --> c </pre>

2. ĐOẠN VĂN QUY NẠP

Khái niệm	– Quy nạp là cách trình bày ý kiến, dẫn chứng đi từ các ý chi tiết, cụ thể nhằm hướng tới ý khái quát nằm ở cuối đoạn. Các câu trên được trình bày bằng thao tác minh họa, lập luận, cảm nhận và rút ra nhận xét, đánh giá chung. Câu chủ đề trong đoạn văn quy nạp đặt ở cuối đoạn văn. Ở vị trí này, câu chủ đề không làm nhiệm vụ định hướng nội dung triển khai cho toàn đoạn mà lại làm nhiệm vụ khép lại nội dung cho đoạn ấy. Các câu trên được trình bày bằng các thao tác lập luận, minh họa, cảm nhận và rút ra nhận xét đánh giá chung.
Cách nhận biết	– Câu chủ đề nằm ở cuối đoạn, câu cuối nêu khái quát ý của toàn đoạn.
Mô hình	<pre> graph LR a --> A b --> A c --> A </pre>

3. ĐOẠN VĂN SONG HÀNH

Khái niệm	– Song hành là cách lập luận trình bày ý giữa các câu ngang nhau (các câu đều là luận cứ). Luận điểm được rút ra từ việc tổng hợp các ý của luận cứ (đoạn song hành có câu chủ đề ẩn).
------------------	--

Cách nhận biết	<ul style="list-style-type: none"> – Đoạn song hành có câu chủ đề ẩn. – Các câu có giá trị ngang nhau.
Mô hình	<p>a →</p> <p>b →</p> <p>c →</p>

4. ĐOẠN VĂN MÓC XÍCH

Khái niệm	<ul style="list-style-type: none"> – Đoạn văn có kết cấu móc xích là đoạn văn mà các ý gối đầu, đan xen nhau và thể hiện cụ thể bằng việc lặp lại một vài từ ngữ đã có ở câu trước vào câu sau. Đoạn móc xích có thể có hoặc không có câu chủ đề.
Cách nhận biết	<ul style="list-style-type: none"> – Câu sau nối tiếp ý trước. – Thường đầu mỗi câu có từ lặp lại.
Mô hình	a → b → c

5. ĐOẠN VĂN TỔNG – PHÂN – HỢP

Khái niệm	<ul style="list-style-type: none"> – Đoạn văn tổng – phân – hợp là đoạn văn phối hợp diễn dịch với quy nạp. Câu mở đoạn nêu ý khái quát bậc một, các câu tiếp theo khai triển ý khái quát. Câu kết đoạn là ý khái quát bậc hai mang tính chất nâng cao, mở rộng. Những câu khai triển được thực hiện bằng thao tác giải thích, chứng minh, phân tích, bình luận, nhận xét hoặc nêu cảm tưởng, để từ đó đề xuất nhận định đối với chủ đề, tổng hợp lại, khẳng định thêm giá trị của vấn đề.
Cách nhận biết	<ul style="list-style-type: none"> – Đoạn văn có ba phần: mở đoạn, thân đoạn, kết đoạn (tương ứng với ba phần của một bài văn nghị luận).
Mô hình	

THỂ THƠ

STT	Thể thơ	Đặc điểm nhận biết
1	5 chữ (ngũ ngôn)	<ul style="list-style-type: none"> - Mỗi câu thường có 5 chữ - Thường được chia thành nhiều khổ nhỏ, mỗi khổ gồm 4 dòng thơ.
2	Song thất lục bát	<ul style="list-style-type: none"> - Mỗi đoạn có 4 câu - 2 câu đầu mỗi câu 7 chữ; câu thứ ba 6 chữ, câu thứ 4 tám chữ.
3	Lục bát	<ul style="list-style-type: none"> - Một câu sáu chữ rồi đến một câu tám chữ cứ thế nối liền nhau. - Thường bắt đầu bằng câu 6 chữ và kết thúc bằng câu 8 chữ.

4	Thất ngôn bát cú Đường luật	<ul style="list-style-type: none"> - Câu 1 và 2 là cặp câu đề, dùng mở ý của bài thơ. - Câu 3 và 4 là cặp câu thực, dùng để giải thích hoặc đưa thêm chi tiết bổ nghĩa đề bài cho rõ ràng. - Câu 5 và 6 là cặp câu luận, dùng để bàn luận cho rộng nghĩa hay cũng có thể dùng như câu 3 và 4. - Câu 7 và 8 là cặp câu kết, dùng để kết luận ý của bài thơ.
5	Thơ 4 chữ, thơ 6 chữ, thơ 7 chữ, thơ 8 chữ	Dựa vào số chữ trong 1 dòng thơ.
6	Thơ tự do	Đếm số chữ trong 1 dòng thơ, dòng nhiều dòng ít không gò bó, không theo quy luật

II. Bài tập vận dụng

ĐỀ SỐ 1

Đọc đoạn trích sau và trả lời câu hỏi bên dưới:

Có một chàng thanh niên đứng giữa thị trấn và tuyên bố mình có trái tim đẹp nhất vì chẳng hề có một tí vết hay rạn nứt nào. Đám đông đều đồng ý đó là trái tim đẹp nhất mà họ từng thấy. Bỗng một cụ già xuất hiện và nói: Trái tim của anh không đẹp bằng trái tim tôi! Chàng trai cùng đám đông ngấm nhìn trái tim của cụ. Nó đang đập mạnh mẽ nhưng đầy những vết sẹo. Có những phần của tim đã bị lấy ra và những mảnh tim khác được đắp vào nhưng không vừa khít nên tạo một bề ngoài sần sùi, lôm chôm; có cả những đường rãnh khuyết vào mà không hề có mảnh tim nào trám thay thế. Chàng trai cười nói:

– Chắc là cụ nói đùa! Trái tim của tôi hoàn hảo, còn của cụ chỉ là những mảnh chấp vá đầy sẹo và vết cắt.

– Mỗi vết cắt trong trái tim tôi tượng trưng cho một người mà tôi yêu, không chỉ là những cô gái mà còn là cha mẹ, anh chị, bạn bè... Tôi xé một mẩu tim mình trao cho họ, thường thì họ cũng sẽ trao lại một mẩu tim của họ để tôi đắp vào nơi vừa xé ra. Thế nhưng những mẩu tim chẳng hoàn toàn giống nhau, mẩu tim của cha mẹ trao cho tôi lớn hơn mẩu tôi trao lại họ, ngược lại với mẩu tim của tôi và con cái tôi. Không bằng nhau nên chúng tạo ra những nếp sần sùi mà tôi luôn yêu mến vì chúng nhắc nhở đến tình yêu mà tôi đã chia sẻ. thỉnh thoảng tôi trao mẩu tim của mình nhưng không hề được nhận lại gì, chúng tạo nên những vết khuyết. Tình yêu đôi lúc chẳng cần sự đền đáp qua lại. Dù những vết khuyết đó thật đau đớn nhưng tôi vẫn luôn hi vọng một ngày nào đó họ sẽ trao lại cho tôi mẩu tim của họ, lấp đầy khoảng trống mà tôi luôn chờ đợi.

Chàng trai đứng yên với giọt nước mắt lăn trên má. Anh bước tới, xé một mẩu từ trái tim hoàn hảo của mình và trao cho cụ già. Cụ già cũng xé một mẩu từ trái tim đầy vết tích của cụ trao cho chàng trai. Chúng vừa nhưng không hoàn toàn khớp nhau, tạo nên một đường lôm chôm trên trái tim chàng trai. Trái tim của anh không còn hoàn hảo nhưng lại đẹp hơn bao giờ hết vì tình yêu từ trái tim của cụ già đã chảy trong tim anh...

(Dẫn theo <http://www.simonhoadalat.com/giaoducgd/SongDep/2013-2014/09TraiTimHoanHao.htm>)

- ❶ Xác định phương thức biểu đạt chính của văn bản.
- ❷ Nêu chủ đề của văn bản trên và đặt nhan đề cho văn bản.
- ❸ Trong cuộc sống, có phải lúc nào ước mong của cụ già về một ngày nào đó họ sẽ trao lại cho tôi mẫu tin của họ, lấp đầy khoảng trống mà tôi luôn chờ đợi đều trở thành hiện thực hay không?
- ❹ Anh (chị) hiểu như thế nào là “một trái tim hoàn hảo” ?

ĐỀ SỐ 2

Đọc đoạn trích sau và thực hiện theo yêu cầu:

*Các anh đứng như tượng đài quyết tử
 Thêm một lần Tổ quốc được sinh ra
 Dòng máu Việt chảy trong hồn người Việt
 Đang bồn chồn thao thức với Trường Sa
 Khi hi sinh ở đảo đá Gạc Ma
 Họ đã lấy ngực mình làm lá chắn
 Để một lần Tổ quốc được sinh ra.*

(Trích *Tổ quốc ở Trường Sa* – Nguyễn Việt Chiến)

- ❶ Đoạn thơ trên được viết theo thể thơ nào? Chỉ ra và nêu hiệu quả của phép tu từ được sử dụng trong câu thơ: *Các anh đứng như tượng đài quyết tử*.
- ❷ Hai từ “*bồn chồn, thao thức*” thể hiện tình cảm gì đối với Trường Sa?
- ❸ Đọc khổ thơ dưới đây:

*Nếu Tổ quốc hôm nay nhìn từ biển
 Mẹ Âu Cơ hẳn không thể yên lòng
 Khi lớp lớp đê lên thềm lục địa
 Trong lòng người có ngọn sóng nào không?*

*Nếu Tổ quốc nhìn từ bao quần đảo
 Lạc Long cha nay chưa thấy trở về
 Lời cha dặn phải giữ từng thước đất
 Máu xương này con cháu vẫn nhớ ghi.*

(*Tổ quốc nhìn từ biển* – Nguyễn Việt Chiến)

Anh (chị) hãy cho biết ý nghĩa của câu thơ: *Khi lớp lớp đê lên thềm lục địa/ Trong lòng người có ngọn sóng nào không?*

- ❹ Câu thơ: *Để một lần Tổ quốc được sinh ra* gọi cho anh (chị) những suy nghĩ gì?

ĐỀ SỐ 3

Đọc văn bản sau và thực hiện các yêu cầu:

Hội chứng vô cảm hay nói cách khác là căn bệnh trơ cảm xúc trước niềm vui, nhất là nỗi đau của người khác, vốn là một mặt trong hai phương diện cấu trúc bản chất Con – Người của mỗi sinh thể người. Tính “con” và tính “người” luôn luôn hình thành, phát triển ở mỗi con người từ khi lọt lòng mẹ cho đến khi nhắm mắt xuôi tay. Cái thiện và cái ác luôn luôn song hành theo từng bước đi, qua từng cử chỉ, hành vi của mỗi con người trong mối quan hệ với cộng đồng, với cha mẹ, anh chị em, bạn bè, bà con làng xóm, đồng bào, đồng loại. Trong cuộc hành trình lâu dài, gian khổ của một đời người, cái mất và cái được không phải đã được nhận ra một cách dễ dàng. Mất một đồng xu, một miếng ăn, mất một phần cơ thể, mất một vật sở hữu, con người nhận biết ngay. Nhưng có những cái

mắt, cái được nhiều khi lại không dễ gì cảm nhận được ngay. Nhưng bước cho một cụ già cao tuổi, nhưng chỗ cho bà mẹ có con nhỏ trên tàu xe chật chội, biểu một vài đồng cho người hành khách... có mắt có được nhưng không phải ai cũng đã nhận ra cái gì mình đã thu được; có khi là sự thăng hoa trong tâm hồn từ thiện và nhân ái. Nói như một nhà văn lớn, người ta chỉ lo túi tiền rỗng đi nhưng lại không biết lo tâm hồn mình đang rơi cạn, khô héo dần. Tôi muốn đặt vấn đề là cùng với sự báo động những hiểm họa trông thấy, cần báo động cả hiểm họa không trông thấy hay khó trông thấy. Hiện nay đã có quá nhiều dấu hiệu và sự kiện trầm trọng của hiểm họa vô cảm trong xã hội ta, nhất là trong tuổi trẻ. Bạo lực đã xuất hiện dần dần những tháng ngày gần đây báo hiệu nguồn gốc sâu xa ở sự xuống cấp nghiêm trọng về nhân văn, về bệnh vô cảm.

(Trích Nguồn gốc sâu xa của hiểm họa, Tập một, NXB Giáo dục Việt Nam, 2017, trang 36 – 37)

- ❶ Chỉ ra phương thức biểu đạt chính được sử dụng trong đoạn trích.
- ❷ Theo tác giả, nguồn gốc sâu xa của nạn bạo lực xuất hiện gần đây là gì?
- ❸ Tác giả đã thể hiện thái độ gì khi bàn về hiểm họa vô cảm trong xã hội hiện nay?
- ❹ Anh (chị) suy nghĩ như thế nào khi có những người chỉ lo túi tiền rỗng đi lo tâm hồn mình đang rơi cạn, khô héo dần?

ĐỀ SỐ 4

Đọc đoạn trích dưới đây và thực hiện theo yêu cầu:

Việt Nam đất nắng chan hoà
 Hoa thơm quả ngọt bốn mùa trời xanh
 Mắt đen cô gái long lanh
 Yêu ai yêu trọn tấm tình thủy chung
 Đất trăm nghề của trăm vùng
 Khách phương xa tới lạ lòng tìm xem
 Tay người như có phép tiên
 Trên tre lá cũng dệt nghìn bài thơ.

(Trích Bài thơ Hắc Hải – Nguyễn Đình Thi)

- ❶ Đoạn thơ được viết theo thể thơ nào ?
- ❷ Chỉ ra 02 hình ảnh về con người Việt Nam trong đoạn thơ trên.
- ❸. Nêu tác dụng của biện pháp tu từ được sử dụng trong hai câu thơ “Tay người như có phép tiên – Trên tre lá cũng dệt nghìn bài thơ”.
- ❹ Từ đoạn thơ trên, em cảm nhận như thế nào về vẻ đẹp của đất nước và con người Việt Nam? (Viết khoảng 5 – 7 dòng)

ĐỀ SỐ 5

Đọc đoạn trích dưới đây và thực hiện theo yêu cầu:

Chắc có lẽ trong mỗi chúng ta ai cũng luôn đi tìm cho mình một câu trả lời về đất nước. Đất nước vốn là khái niệm trừu tượng, mà thoạt đầu con người khó có thể cất nghĩa cho thật gãy gọn, rõ ràng. Nhưng những người thân như ông bà, cha mẹ, anh em... thì lại vô cùng cụ thể và được mỗi người cảm nhận trong những mối quan hệ cũng vô cùng cụ thể. Đó là mối quan hệ gắn bó máu thịt hình thành ngay từ khi ta cất tiếng khóc chào đời và sẽ đi theo ta suốt cuộc đời với biết bao biến cố, thăng trầm, buồn vui, hi vọng...

Từ cái nôi gia đình, mỗi người đều có một tuổi thơ gắn liền với kỉ niệm về cây đa, bến nước, sân đình, lũy tre, mái trường, thầy cô, bè bạn. Theo thời gian, những kỉ niệm ấy dần dần trở thành sợi dây tình cảm neo giữ tình yêu của mỗi con người với gia đình, quê hương... Và có thể nói, chính tình yêu đối với gia đình và quê hương sẽ khơi nguồn cho tình yêu đất nước.

(Theo <http://vanhay.edu.vn/de-thi-thu-thpt-quoc-gia-mon-van>)

- ❶ Nêu nội dung và xác định phương thức biểu đạt chính của văn bản trên?
- ❷ Hãy tìm câu chủ đề của đoạn văn. Từ đó, cho biết đoạn văn được triển khai theo hình thức nào?
- ❸ Tại sao tác giả lại nói: *Đất nước vốn là khái niệm trừu tượng, mà thoạt đầu con người khó có thể cất nghĩa cho thật gãy gọn, rõ ràng.* Phân tích cấu trúc ngữ pháp của câu sau: *Từ cái nôi gia đình, mỗi người đều có một tuổi thơ gắn liền với kỉ niệm về cây đa, bến nước, sân đình, lũy tre, mái trường, thầy cô, bè bạn.*
- ❹ Từ văn bản trên, anh (chị) hãy nêu suy nghĩ về trách nhiệm của thanh niên với đất nước. (Trình bày khoảng 6 đến 8 dòng).

ĐỀ SỐ 6

Đọc đoạn trích dưới đây và thực hiện theo yêu cầu:

*Tuổi thơ chở đầy cổ tích
Dòng sông lời mẹ ngọt ngào
Đưa con đi cùng đất nước
Chòng chành nhịp võng ca dao*

*Con gắp trong lời mẹ hát
Cánh cò trắng, dải đồng xanh
Con yêu màu vàng hoa mướp
Con gà cục tác lá chanh*

*...Thời gian chạy qua tóc mẹ
Một màu trắng đến nôn nao
Lưng mẹ cứ còng dần xuống
Cho con ngày một thêm cao*

*Mẹ ơi trong lời mẹ hát
Có cả cuộc đời hiện ra
Lời ru chấp con đôi cánh
Lớn rồi con sẽ bay xa*

(Trong lời mẹ hát – Trương Nam Hương)

- ❶ Đoạn thơ trên được viết theo thể thơ nào?
- ❷ Phương thức biểu đạt chính được sử dụng trong đoạn thơ ?
- ❸ Chỉ ra và nêu hiệu quả của các biện pháp tu từ trong khổ thơ thứ ba?
- ❹ Khổ thơ nào gọi cho anh/chi ấn tượng sâu sắc nhất? (Trình bày từ 5-7 dòng)

ĐỀ SỐ 7

Đọc đoạn trích dưới đây và thực hiện theo yêu cầu:

"Bản lĩnh là khi bạn dám nghĩ, dám làm và có thái độ sống tốt. Muốn có bản lĩnh bạn cũng phải kiên trì luyện tập. Chúng ta thường yêu thích những người có bản lĩnh sống. Bản lĩnh đúng nghĩa chỉ có được khi bạn biết đặt ra mục tiêu và phương pháp để đạt được mục tiêu đó. Nếu không có phương pháp thì cũng giống như bạn đang nhắm mắt chạy trên con đường có nhiều ổ gà.

Cách thức ở đây cũng rất đơn giản. Đầu tiên, bạn phải xác định được hoàn cảnh và môi trường để bản lĩnh được thể hiện đúng lúc, đúng nơi, không tùy tiện. Thứ hai bạn phải chuẩn bị cho mình những tài sản hỗ trợ như sự tự tin, ý chí, nghị lực, quyết tâm... Điều thứ ba vô cùng quan trọng chính là khả năng của bạn. Đó là những kỹ năng đã được trau dồi cùng với vốn tri thức, trải nghiệm. Một người mạnh hay yếu quan trọng là tùy thuộc vào yếu tố này.

Bản lĩnh tốt là vừa phục vụ được mục đích cá nhân vừa có được sự hài lòng từ những người xung quanh. Khi xây dựng được bản lĩnh, bạn không chỉ thể hiện được bản thân mình mà còn được nhiều người thừa nhận và yêu mến hơn."

(Tuoitre.vn - *Xây dựng bản lĩnh cá nhân*)

- ❶ Xác định phương thức biểu đạt chính của đoạn trích?
- ❷ Theo tác giả, thế nào là người bản lĩnh?
- ❸. Tại sao tác giả cho rằng "Bản lĩnh tốt là vừa phục vụ được mục đích cá nhân vừa có được sự hài lòng từ những người xung quanh".
- ❹ Theo anh/chi, một người có bản lĩnh sống phải là người như thế nào?

ĐỀ SỐ 8

Đọc đoạn trích dưới đây và thực hiện theo yêu cầu:

Em bảo anh: "Đi đi"
 Sao anh còn đứng lại?
 Em bảo: "Anh đừng đợi"
 Sao anh vội về ngay?
 Lời nói thoáng gió bay
 Đôi mắt huyền đắm lệ
 Mà sao anh đại thế
 Không nhìn vào mắt em
 Không nhìn vào mắt sầu

Không nhìn vào mắt sâu?
 Những chuyện buồn qua đi
 Xin anh không nhắc lại
 Em ngu khờ vụng dại
 Anh mơ mộng viễn vông.

(Trích Em bảo: Anh đi đi – A. Puskin)

- ❶ Xác định thể thơ của đoạn trích.
- ❷ Hãy xác định phương thức biểu đạt của đoạn thơ trên
- ❸ Chỉ ra biện pháp nghệ thuật có trong văn bản và nêu tác dụng của nó.
- ❹ Nêu nội dung chính của văn bản.

ĐỀ SỐ 9

Đọc đoạn trích dưới đây và thực hiện theo yêu cầu:

“Người có tính khiêm tốn thường hay cho mình là kém, còn phải phấn đấu thêm, trau dồi thêm, cần được trao đổi, học hỏi nhiều thêm nữa. Người có tính khiêm tốn không bao giờ chịu chấp nhận sự thành công của cá nhân mình trong hoàn cảnh hiện tại, lúc nào cũng cho sự thành công của mình là tầm thường, không đáng kể, luôn luôn tìm cách để học hỏi thêm nữa.

Tại sao con người lại phải khiêm tốn như thế? Đó là vì cuộc đời là một cuộc đấu tranh bất tận, mà tài nghệ của mỗi cá nhân tuy là quan trọng, nhưng thật ra chỉ là những giọt nước bé nhỏ giữa đại dương bao la. Sự hiểu biết của mỗi cá nhân không thể đem so sánh với mọi người cùng chung sống với mình. Vì thế, dù tài năng đến đâu cũng luôn luôn phải học thêm, học mãi mãi.

Tóm lại, con người khiêm tốn là con người hoàn toàn biết mình, hiểu người, không tự đề cao vai trò, ca tụng chiến công của cá nhân mình cũng như không bao giờ chấp nhận một ý thức chịu thua mang nhiều mặc cảm tự ti đối với mọi người.

Khiêm tốn là một điều không thể thiếu cho những ai muốn thành công trên đường đời”

(Trích *Tinh hoa xử thế*, Lâm Ngữ Đường, Ngữ văn 7, tập 2, NXB Giáo dục, 2015, tr.70-71)

- ❶ Xác định phương thức biểu đạt chính được sử dụng trong văn bản trên.
- ❷ Anh/chị hiểu như thế nào về ý kiến sau: *“Tài nghệ của mỗi cá nhân tuy là quan trọng, nhưng thật ra chỉ là những giọt nước bé nhỏ giữa đại dương bao la”*.
- ❸ Chỉ ra và nêu tác dụng của biện pháp liệt kê được sử dụng trong đoạn văn thứ nhất?
- ❹ Đoạn trích nói về lòng khiêm tốn. Điều đó có ý nghĩa như thế nào đối với anh/chị?

ĐỀ SỐ 10

Đọc đoạn trích dưới đây và thực hiện theo yêu cầu:

*Ai cũng chọn việc nhẹ nhàng
Gian khổ sẽ dành phần ai
Ai cũng một thời trẻ trai
Cũng từng nghĩ về đời mình
Phải đâu may nhờ rủi chịu
Phải đâu trong đục cũng đành
Phải không anh, phải không em?
Chân lí thuộc về mọi người
Không chịu sống đời nhỏ nhoi!
Xin hát về bạn bè tôi
Những người sống vì mọi người
Ngày đêm canh giữ đất trời
Rạng rỡ như rừng mai nở chiều xuân.*

(Trích *Một đời người, một rừng cây* – Trần Long Ẩn)

- ❶ Chỉ ra phương thức biểu đạt chính của đoạn thơ trên.
- ❷ Xác định thể loại của đoạn thơ trên. Nội dung của những lời hát trên là gì?
- ❸ Đoạn thơ đã sử dụng những biện pháp nghệ thuật nào? Tác dụng ?
- ❹ Thông điệp mà tác giả muốn gửi gắm qua lời bài hát trên là gì?

I. Kiến thức cơ bản**❖ Dạng đề: Nghị luận về một tư tưởng, đạo lí****❶ Mở đoạn**

- Dẫn dắt ngắn gọn vào vấn đề.
- Trích dẫn vấn đề.

❷ Thân đoạn

Bước 1. Giải thích tư tưởng, đạo lí cần nghị luận. → (Đặt câu hỏi: **Là gì ?**)

☞ **Yêu cầu:**

- Chỉ giải thích những từ ngữ, hình ảnh khó, chứa hàm ý hoặc chưa rõ nghĩa.
- Phải đi từ yếu tố nhỏ đến yếu tố lớn: giải thích từ ngữ, hình ảnh trước, rồi mới khái quát ý nghĩa của toàn bộ vấn đề.

Bước 2. Bình luận, nêu quan điểm cá nhân (thấy đúng hay sai, đồng ý hay không đồng ý). Lí giải cho quan điểm đó. → (Đặt câu hỏi **Tại sao?**)

☞ **Yêu cầu:**

- Phân tích, chia tách tư tưởng đạo lí thành các khía cạnh để xem xét, đánh giá, đưa ra quan điểm các nhận rõ ràng.
- Lập luận bảo vệ cho quan điểm của mình, đồng thời bác bỏ những biểu hiện sai lệch có liên quan đến vấn đề tư tưởng, đạo lí đang bàn luận.

Bước 3. Chứng minh bằng các dẫn chứng, ví dụ cụ thể. → (Đặt câu hỏi **Như thế nào?**)

☞ **Yêu cầu:**

- Dẫn chứng cần chân thực, hợp lí, tiêu biểu, phục vụ cho việc bàn luận.
- Nên kết hợp các dẫn chứng lịch sử – hiện tại, trong nước – thế giới, người nổi tiếng – người bình thường, hiện thực – văn chương... sao cho phong phú, đa dạng và giàu sức thuyết phục.

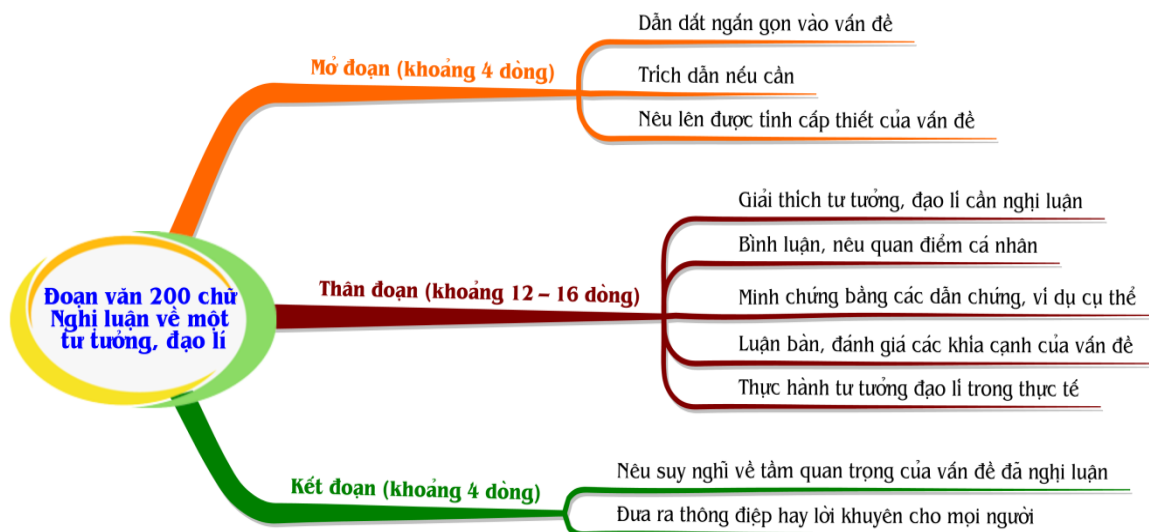
Bước 4. Mở rộng vấn đề: ca ngợi, phê phán hạn chế, khẳng định hướng tích cực...

☞ **Yêu cầu:**

- Các em học sinh nên tự đặt ra và trả lời các câu hỏi:
 - + Thật đáng khen, ca ngợi, học tập noi theo như thế nào ?
 - + Bên cạnh đó, Tuy nhiên,... vẫn lên án, phê phán những gì ?
- Tư tưởng đạo lí đã đầy đủ, toàn diện chưa? Có thể bổ sung thêm điều gì?

❸ Kết đoạn

- Nêu suy nghĩ về tầm quan trọng của vấn đề đã nghị luận.
- Nên rút ra hai bài học, một về nhận thức, một về hành động.
- Đưa ra thông điệp hay lời khuyên cho mọi người.

Sơ đồ tư duy hướng dẫn viết đoạn văn về một tư tưởng, đạo lý

❖ **Dạng đề: Nghị luận về một sự việc, hiện tượng trong đời sống**

❶ Mở đoạn

- Dẫn dắt ngắn gọn vào hiện tượng.
- Nêu đánh giá chung về hiện tượng đó.

❷ Thân đoạn: Thực – Nguyên – Thái – Biện – Liên

Bước 1. Thực trạng, các biểu hiện cụ thể trong cuộc sống của hiện tượng được nêu. → (Đặt câu hỏi **Như thế nào?**)

☞ Yêu cầu:

- Có thể nêu mối quan hệ của hiện tượng này với ngữ liệu phân Đọc – hiểu.
- Cần nêu những ví dụ, những trường hợp cụ thể, chi tiết và chân xác.
- Có thể đặt các câu hỏi nhỏ: *Mức độ như thế nào? Đối tượng như thế nào, thực tế như thế nào?*

...
Bước 2. Nguyên nhân dẫn đến thực trạng trên (khách quan và chủ quan) → (Đặt câu hỏi **Do đâu?**)

☞ Yêu cầu:

- Nguyên nhân của hiện tượng xã hội bao gồm cả nguyên nhân chủ quan và khách quan, nguyên nhân sâu xa và trực tiếp.
- Nguyên nhân đưa ra cần hợp lí, chính xác.

Bước 3. Nêu đánh giá, nhận định về mặt đúng – sai, lợi – hại, kết quả – hậu quả → bày tỏ thái độ biểu dương hay phê phán. → (Đặt câu hỏi **Thái độ như thế nào?**)

☞ Yêu cầu:

- Thái độ đánh giá khách quan, rõ ràng.
- Có thể nêu những cách đánh giá mang màu sắc cá nhân, nhưng phải thuyết phục và hợp lí.

Bước 4. Biện pháp khắc phục hậu quả hoặc phát huy kết quả. → (Đặt câu hỏi **Làm gì?**)

☞ Yêu cầu:

- Biện pháp đưa ra cần thiết thực, khả thi, không chung chung, trừu tượng.
- Biện pháp bao gồm cả biện pháp của xã hội – cơ quan Nhà nước – cá nhân; biện pháp cả ý thức – hành động.

Bước 5. Liên hệ bản thân, rút ra bài học nhận thức và hành động cho mình. → (Đặt câu hỏi **Bài học gì?**)

☞ Yêu cầu:

- Bài học cho bản thân cần phù hợp với quan điểm, thái độ cá nhân nêu trước đó.

– Cần nêu hai bài học: một bài học nhận thức, một bài học hành động.

3 Kết đoạn

- Nêu suy nghĩ về tầm quan trọng của vấn đề đã nghị luận.
- Đưa ra thông điệp, hay lời khuyên cho mọi người.
- Nêu suy nghĩ về sự thay đổi của hiện tượng xã hội đó trong tương lai.

Sơ đồ tư duy hướng dẫn viết đoạn văn về một sự việc, hiện tượng trong đời sống

DẠNG ĐỀ	ĐỀ BÀI (ĐỊNH HƯỚNG THEO CHỦ ĐỀ)
NGHỊ LUẬN XÃ HỘI VỀ MỘT TƯ TƯỞNG, ĐẠO LÍ	<ol style="list-style-type: none"> 1. Anh/chị hãy viết đoạn văn ngắn (khoảng 200 chữ) bàn về sự bản lĩnh. 2. Viết đoạn văn ngắn (khoảng 200 chữ) trình bày suy nghĩ của anh/chị về sự tự tin. 3. Anh/chị hãy viết đoạn văn ngắn (khoảng 200 chữ) bàn về lòng khiêm tốn. 4. Hãy viết đoạn văn ngắn (khoảng 200 chữ) bàn về giá trị của thời gian. 5. Anh/chị hãy viết đoạn văn ngắn (khoảng 200 chữ) bàn về vai trò của ý chí (nghị lực). 6. Anh/chị hãy viết đoạn văn ngắn (khoảng 200 chữ) bàn về sự chia sẻ trong cuộc sống. 7. Anh/chị hãy viết đoạn văn ngắn (khoảng 200 chữ) bàn về tính trung thực. 8. Viết đoạn văn ngắn (khoảng 200 chữ) trình bày suy nghĩ của anh/chị về sự thất bại. 9. Anh/chị hãy viết đoạn văn ngắn (khoảng 200 chữ) bàn về lòng hiếu thảo. 10. Viết đoạn văn ngắn (khoảng 200 chữ) trình bày suy nghĩ của anh/chị về “ước mơ – khát vọng”.
NGHỊ	<ol style="list-style-type: none"> 1. Viết đoạn văn ngắn (khoảng 200 chữ) trình bày suy nghĩ của anh/chị về hiện tượng thích thể hiện, khẳng định cái tôi cá nhân bằng lối sống “áo” ở một số bạn trẻ. 2. Anh/chị hãy viết đoạn văn ngắn (khoảng 200 chữ) trình bày suy nghĩ của mình về vấn đề sử dụng mạng xã hội Facebook hiện nay. (<i>nghiện internet của tuổi trẻ học</i>)

LUẬN XÃ HỘI VỀ MỘT SỰ VIỆC, HIỆN TƯỢNG TRONG ĐỜI SỐNG	<p>đường)</p> <p>3. Viết đoạn văn ngắn (khoảng 200 chữ) trình bày suy nghĩ của anh/chị về vấn nạn bạo lực học đường.</p> <p>4. Anh/chị hãy viết đoạn văn ngắn (khoảng 200 chữ) trình bày suy nghĩ của mình về việc giữ gìn bản sắc văn hóa dân tộc trong thời đại hội nhập toàn cầu hiện nay.</p> <p>5. Anh/chị hãy viết đoạn văn ngắn (khoảng 200 chữ) trình bày suy nghĩ của bản thân về sự thần tượng của giới trẻ hiện nay.</p> <p>6. Viết một đoạn ngắn (khoảng 200 chữ) trình bày suy nghĩ của anh/chị về vấn đề sử dụng ngôn ngữ giao tiếp của học sinh hiện nay.</p> <p>7. Hãy viết đoạn văn ngắn (khoảng 200 chữ) trình bày suy nghĩ của anh/chị về vấn nạn trẻ em đuối nước ngày càng gia tăng hiện nay.</p> <p>8. Viết một đoạn ngắn (khoảng 200 chữ) trình bày suy nghĩ của anh/chị về: Trào lưu “like là làm” của giới trẻ.</p> <p>9. Anh/chị hãy viết đoạn văn ngắn (khoảng 200 chữ) bàn về trách nhiệm và hành động của tuổi trẻ học đường để góp phần giảm thiểu tai nạn giao thông.</p> <p>10. Viết đoạn văn ngắn (khoảng 200 chữ) trình bày suy nghĩ của anh/chị về vấn nạn ô nhiễm môi trường hiện nay.</p>
--	--

II. Bài tập vận dụng

PHẦN BA

MỘT SỐ ĐỀ MINH HỌA (10 ĐỀ)

Đề số 1

PHẦN I : ĐỌC HIỂU

Đọc văn bản sau và thực hiện các yêu cầu:

*Nếu Tổ quốc đang bão giông từ biển
 Có một phần máu thịt ở Hoàng Sa
 Ngàn năm trước con theo cha xuống biển
 Mẹ lên rừng thương nhớ mãi Trường Sa
 Đất Tổ quốc khi chập chờn bóng giặc
 Các con nằm thao thức phía Trường Sơn
 Biển Tổ quốc chưa một ngày yên ả
 Biển cần lao như áo mẹ bạc sờn
 Nếu Tổ quốc hôm nay nhìn từ biển
 Mẹ Âu Cơ hẳn không thể yên lòng
 Sóng lớp lớp dề lên thêm lục địa*

Trong hồn người có ngọn sóng nào không?

(Theo <http://vanhay.edu.vn/> Tổ quốc nhìn từ biển – Nguyễn Việt Chiến)

Câu 1. Đoạn trích trên được viết theo thể thơ nào?

Câu 2. Theo anh/chị, ý nghĩa của từ “bão giông” nói về điều gì?

Câu 3. Truyền thuyết nào được gọi lại trong đoạn thơ này? Ý nghĩa của việc gọi lại truyền thuyết?

Câu 4. Chỉ ra và phân tích biện pháp tu từ phép điệp trong đoạn thơ? Tác dụng ?

PHẦN I : LÀM VĂN

Hãy viết một đoạn văn (khoảng 200 chữ) trình bày suy nghĩ của anh (chị) về *Trách nhiệm của tuổi trẻ với biển đảo quê hương* được nêu ở phần Đọc hiểu.

Đề số 2

PHẦN I : ĐỌC HIỂU

Đọc văn bản sau và thực hiện các yêu cầu:

Đường đi khó không khó vì ngăn sông cách núi mà khó vì lòng người ngại núi e sông. Xưa nay những đấng anh hùng làm nên những việc gian nan không ai làm nổi, cũng là nhờ cái gan mạo hiểm, ở đời không biết cái khó là cái gì.

[...] *Còn những kẻ ru rú như gián ngày, làm việc gì cũng chờ trời đợi số, chỉ mong cho được một đời an nhàn vô sự, sống lâu giàu bền, còn việc nước việc đời không quan hệ gì đến mình cả. Như thế gọi là sống thừa, còn mong có ngày vùng vẫy trong trường cạnh tranh này thế nào được nữa.*

[...] *Thành công chỉ đến khi bạn làm việc tận tâm và luôn nghĩ đến những điều tốt đẹp. Vây học trò ngày nay phải biết xông pha, phải biết nhẫn nhục; mưa nắng cũng không lấy làm nhọc nhằn, đời rét cũng không lấy làm khổ sở. Phải biết rằng: hay ăn miếng ngon, hay mặc của tốt, hễ ra khỏi nhà thì nhảy lên cái xe, hễ ngời quá giờ thì đã kêu chóng mặt... ấy là những cách làm mình yếu đuối nhút nhát, mất hẳn cái tinh thần mạo hiểm của mình đi.*

(Trích *Mạo hiểm* – Nguyễn Bá Học, *Quốc văn trích diễm*, NXB Trẻ, TP. Hồ Chí Minh, 2005)

Câu 1. Chỉ ra phương thức biểu đạt chính được sử dụng trong đoạn trích.

Câu 2. Theo tác giả, nhờ đâu mà *xưa nay những đấng anh hùng làm nên những việc gian nan không ai làm nổi*?

Câu 3. Tác giả đã thể hiện thái độ gì đối với những kẻ ru rú như gián ngày, làm việc gì cũng chờ trời đợi số, chỉ mong cho được một đời an nhàn vô sự?

Câu 4. Anh (chị) suy nghĩ gì về câu văn: *Thành công chỉ đến khi bạn làm việc tận tâm và luôn nghĩ đến những điều tốt đẹp*?

PHẦN II. LÀM VĂN

Hãy viết một đoạn văn (khoảng 200 chữ) trình bày suy nghĩ của anh (chị) về ý kiến được nêu ở phần Đọc hiểu: *Đường đi khó không khó vì ngăn sông cách núi mà khó vì lòng người ngại núi e sông.*

Đề số 3

PHẦN I: ĐỌC HIỂU

Đọc đoạn trích dưới đây và thực hiện các yêu cầu:

... Nguy hơn, thực phẩm bẩn chính là kẻ sát nhân thầm lặng, ảnh hưởng và di hại đến nhiều thế hệ làm kiệt quệ giống nòi, người tiêu dùng có còn đủ tỉnh táo để phân biệt trong ma trận thực phẩm đang giăng như mạng nhện ấy đâu là sạch, đâu là bẩn hay lực bất tòng tâm để rồi “nhắm mắt đưa chân”.

Nếu không có biện pháp hữu hiệu để ngăn chặn kịp thời, rồi đây 10, 20 năm sau tỉ lệ mắc ung thư và tâm thần của người Việt sẽ còn cao hơn rất nhiều. Mọi nỗ lực để nâng cao chất lượng sống, cải tạo nòi giống chẳng lẽ bó tay trước những người đang đầu độc dân tộc mình!

Phát triển sẽ là gì nếu không phải giúp người dân nâng cao đời sống, tạo môi trường lành mạnh, an toàn để mỗi chúng ta sống và đóng góp cho xã hội, nhưng thực phẩm bẩn tràn lan như hiện nay như là cái u ác tính cho cả dân tộc, nếu không cắt bỏ sẽ di căn thành ung thư, hãy hành động ngay hôm nay đừng để đến lúc vô phương cứu chữa. Cần phải làm gì để đảm bảo vấn đề vệ sinh an toàn thực phẩm hiện nay cho người tiêu dùng.

(Trích *Vấn nạn thực phẩm bẩn, chẳng nhẽ bó tay?* – ThS Trương Khắc Trà) [http:// dantri.com.vn/dien-dan/van-nan-thuc-pham-ban-chang-le-bo-tay](http://dantri.com.vn/dien-dan/van-nan-thuc-pham-ban-chang-le-bo-tay), Chủ nhật ngày 03 – 01 – 2016)

Câu 1. Xác định phương thức biểu đạt chính của đoạn trích trên ?

Câu 2. Tác giả đã chỉ ra những mối nguy hại nào của thực phẩm bẩn nếu không có biện pháp hữu hiệu ngăn chặn kịp thời?

Câu 3. Hãy cho biết thái độ của tác giả khi bàn về thực phẩm bẩn? Tại sao tác giả lại nói: *Phát triển sẽ là gì nếu không phải giúp người dân nâng cao đời sống, tạo môi trường lành mạnh, an toàn để mỗi chúng ta sống và đóng góp cho xã hội.*

Câu 4. Anh (chị) có suy nghĩ gì trước nỗi trăn trở của tác giả: *Cần phải làm gì để đảm bảo vấn đề vệ sinh an toàn thực phẩm hiện nay cho người tiêu dùng*

PHẦN II. LÀM VĂN

Hãy viết một đoạn văn (khoảng 200 chữ) trình bày suy nghĩ của anh (chị) về: *Vấn đề vệ sinh an toàn thực phẩm hiện nay.*

Đề số 4

PHẦN I. ĐỌC HIỂU

Đọc đoạn trích dưới đây và thực hiện theo yêu cầu:

Chị lúa phát phơ bím tóc

Những cậu tre bá vai nhau thì thầm đứng học

Đàn cò áo trắng

Khiêng nắng

Qua sông

Cô gió chần mây trên đồng

Bác mặt trời đạp xe qua đỉnh núi.

(Trích *Em kể chuyện này* – Trần Đăng Khoa)

Câu 1. Đoạn thơ trên viết theo thể thơ gì? Nêu phương thức biểu đạt của đoạn thơ trên.

Câu 2. Xác định nội dung của đoạn thơ?

Câu 3. Biện pháp tu từ được sử dụng trong đoạn thơ là gì? Nêu tác dụng của biện pháp tu từ ấy.

Câu 4. Cảm nhận của anh (chị) về bức tranh làng quê trong đoạn thơ.

PHẦN II. LÀM VĂN

Hãy viết một đoạn văn (khoảng 200 chữ) trình bày suy nghĩ của anh (chị) về việc bảo vệ thiên nhiên được nêu ở phần Đọc hiểu.

Đề số 5

PHẦN I. ĐỌC HIỂU

Đọc văn bản sau và thực hiện các yêu cầu:

Có con ếch sống lâu ngày trong một cái giếng nọ. Xung quanh chỉ có vài con nhái, cua, ốc bé nhỏ. Hàng ngày, nó cất tiếng kêu ồm ộp làm vang động cả giếng, khiến các con vật kia rất hoảng sợ. Ếch cứ tưởng bầu trời bé bằng cái vung và nó thì oai như một vị chúa tể. Một năm nọ, trời mưa to làm nước dâng lên, tràn bờ, đưa ếch ra ngoài. Quen thói cũ... nó nhâng nháo đưa mắt lên nhìn bầu trời chẳng thèm để ý đến xung quanh nên đã bị một con trâu đi qua giẫm bẹp

Câu 1. Phương thức biểu đạt của truyện trên là gì?

Câu 2. Văn bản trên thuộc loại truyện nào?

Câu 3. Vì sao ếch tưởng bầu trời trên đầu chỉ bé bằng cái vung và nó thì oai như một vị chúa tể? Do đâu ếch bị con trâu đi qua giẫm bẹp? Ếch là hình ảnh ẩn dụ tượng trưng cho ai? Bầu trời và giếng tượng trưng cho điều gì?

Câu 4. Câu chuyện trên nhằm nêu lên bài học gì? Ý nghĩa của bài học?

PHẦN II. LÀM VĂN

Hãy viết một đoạn văn (khoảng 200 chữ) trình bày suy nghĩ của anh (chị) về ý kiến: *Phải biết khiêm nhường trong cuộc sống.*

Đề số 6

PHẦN I. ĐỌC HIỂU

Đọc đoạn trích dưới đây và thực hiện theo yêu cầu:

Chắc có lẽ trong mỗi chúng ta ai cũng luôn đi tìm cho mình một câu trả lời về đất nước. Đất nước vốn là khái niệm trừu tượng, mà thoạt đầu con người khó có thể cắt nghĩa cho thật gãy gọn, rõ ràng. Nhưng những người thân như ông bà, cha mẹ, anh em... thì lại vô cùng cụ thể và được mỗi người cảm nhận trong những mối quan hệ cũng vô cùng cụ thể. Đó là mối quan hệ gắn bó máu thịt hình thành ngay từ khi ta cất tiếng khóc chào đời và sẽ đi theo ta suốt cuộc đời với biết bao biến cố, thăng trầm, buồn vui, hi vọng...

Từ cái nôi gia đình, mỗi người đều có một tuổi thơ gắn liền với kỉ niệm về cây đa, bến nước, sân đình, lũy tre, mái trường, thầy cô, bè bạn. Theo thời gian, những kỉ niệm ấy dần dần trở thành sợi dây tình cảm neo giữ tình yêu của mỗi con người với gia đình, quê hương... Và có thể nói, chính tình yêu đối với gia đình và quê hương sẽ khơi nguồn cho tình yêu đất nước.

(Theo <http://vanhay.edu.vn/>)

Câu 1. Nêu nội dung và xác định phương thức biểu đạt chính của văn bản trên?

Câu 2. Hãy tìm câu chủ đề của đoạn văn. Từ đó, cho biết đoạn văn được triển khai theo phương pháp nào?

Câu 3. Tại sao tác giả lại nói: *Đất nước vốn là khái niệm trừu tượng, mà thoát đầu con người khó có thể cắt nghĩa cho thật gãy gọn, rõ ràng.*

Câu 4. Phân tích cấu trúc ngữ pháp của câu sau: *Từ cái nôi gia đình, mỗi người đều có một tuổi thơ gắn liền với kỉ niệm về cây đa, bến nước, sân đình, lũy tre, mái trường, thầy cô, bè bạn.*

PHẦN II. LÀM VĂN

Hãy viết một đoạn văn (khoảng 200 chữ) trình bày suy nghĩ của anh (chị) về trách nhiệm của thanh niên với Tổ quốc.

Đề số 7

PHẦN I. ĐỌC HIỂU

Đọc văn bản sau và thực hiện các yêu cầu:

Hội chứng vô cảm hay nói cách khác là căn bệnh trở cảm xúc trước niềm vui, nhất là nỗi đau của người khác, vốn là một mặt trong hai phương diện cấu trúc bản chất Con – Người của mỗi sinh thể người. Tính “con” và tính “người” luôn luôn hình thành, phát triển ở mỗi con người từ khi lọt lòng mẹ cho đến khi nhắm mắt xuôi tay. Cái thiện và cái ác luôn luôn song hành theo từng bước đi, qua từng cử chỉ, hành vi của mỗi con người trong mối quan hệ với cộng đồng, với cha mẹ, anh chị em, bạn bè, bà con làng xóm, đồng bào, đồng loại. Trong cuộc hành trình lâu dài, gian khổ của một đời người, cái mất và cái được không phải đã được nhận ra một cách dễ dàng. Mất một đồng xu, một miếng ăn, mất một phần cơ thể, mất một vật sở hữu, con người nhận biết ngay. Nhưng có những cái mất, cái được nhiều khi lại không dễ gì cảm nhận được ngay. Như ông bước cho một cụ già cao tuổi, nhường chỗ cho bà mẹ có con nhỏ trên tàu xe chật chội, biếu một vài đồng cho người hành khách... có mất có được nhưng không phải ai cũng đã nhận ra cái gì mình đã thu được; có khi là sự thăng hoa trong tâm hồn từ thiện và nhân ái. Nói như một nhà văn lớn, người ta chỉ lo túi tiền rỗng đi nhưng lại không biết lo tâm hồn mình đang rơi cạn, khô héo dần. Tôi muốn đặt vấn đề là cùng với sự báo động những hiểm họa trông thấy, cần báo động cả hiểm họa không trông thấy hay khó trông thấy. Hiện nay đã có quá nhiều dấu hiệu và sự kiện trầm trọng của hiểm họa vô cảm trong xã hội ta, nhất là trong tuổi trẻ. Bạo lực đã xuất hiện dữ dội những tháng ngày gần đây báo hiệu nguồn gốc sâu xa ở sự xuống cấp nghiêm trọng về nhân văn, về bệnh vô cảm.

(Trích Nguồn gốc sâu xa của hiểm họa,
NXB Giáo dục Việt Nam, 2017, trang 36 – 37)

Câu 1. Chỉ ra phương thức biểu đạt chính được sử dụng trong đoạn trích.

Câu 2. Theo tác giả, nguồn gốc sâu xa của nạn bạo lực xuất hiện gần đây là gì?

Câu 3. Tác giả đã thể hiện thái độ gì khi bàn về hiểm họa vô cảm trong xã hội hiện nay?

Câu 4. Anh (chị) suy nghĩ như thế nào khi có những người *chỉ lo túi tiền rỗng đi lo tâm hồn mình đang rơi cạn, khô héo dần?*

PHẦN II. LÀM VĂN

Hãy viết một đoạn văn (khoảng 200 chữ) trình bày suy nghĩ của anh (chị) về ý kiến được nêu ở phần Đọc hiểu: *Bệnh vô cảm*.

Đề số 8

PHẦN I. ĐỌC HIỂU

Đọc văn bản sau và thực hiện các yêu cầu:

[1] ...*Thật khó để rao giảng sự tự hào dân tộc. Hầu như chúng ta có cảm xúc đó trong một hoàn cảnh cụ thể khi chúng ta đứng trước một biển người cùng hòa vang quốc ca hoặc khi chúng ta nghe một câu chuyện thành công của những nhân tài của đất nước hay chúng ta bất bình trước một vấn đề ảnh hưởng đến con người và quê hương mình. Nhưng hãy nói về một câu chuyện đơn giản hơn, ở lứa tuổi học sinh, chúng ta sẽ thể hiện sự tự hào đó như thế nào?*

[2] *Tự hào dân tộc không phải là việc chúng ta thuộc ca dao, tục ngữ, thơ văn lưu loát mà là có sự cảm nhận về vẻ đẹp của văn hóa dân tộc và mang trong mình tâm thế chia sẻ, quảng bá những vẻ đẹp truyền thống của đất nước ra thế giới. Tự hào dân tộc không phải là việc chúng ta thuộc lòng những tình tiết lịch sử nước nhà mà là tôn trọng các nền văn hóa, các quốc gia khác nhau và biết hành động vì vị thế của đất nước. Tự hào dân tộc không phải là việc vỗ ngực xưng tên, xem nhẹ các nền văn hóa khác mà là thể hiện bản sắc người Việt trong bối cảnh quốc tế.*

(Trích Thư gửi học sinh nhân ngày tựu trường năm học 2016-2017, Marcel van Miert, chủ tịch điều hành hệ thống Trường Quốc tế Việt - Úc)

Câu 1: Xác định phương thức biểu đạt chính được sử dụng trong văn bản trên.

Câu 2: Theo tác giả, niềm tự hào dân tộc xuất hiện trong hoàn cảnh cụ thể nào?

Câu 3: Chỉ rõ biện pháp tu từ cú pháp trong đoạn [2] của văn bản và nêu hiệu quả của biện pháp tu từ đó.

Câu 4: Quan điểm của anh chị về ý kiến: *"Tự hào dân tộc không phải là việc chúng ta thuộc ca dao, tục ngữ, thơ văn lưu loát mà là có sự cảm nhận về vẻ đẹp của văn hóa dân tộc và mang trong mình tâm thế chia sẻ, quảng bá những vẻ đẹp truyền thống của đất nước ra thế giới"*

PHẦN II. LÀM VĂN

Hãy viết một đoạn văn ngắn (khoảng 200 chữ) trình bày suy nghĩ của anh/chị về việc giữ gìn bản sắc dân tộc trong bối cảnh quốc tế được nêu trong đoạn trích ở phần Đọc hiểu.

Đề số 9

PHẦN I. ĐỌC HIỂU

Đọc ngữ liệu sau và trả lời các câu hỏi:

"Người có tính khiêm tốn thường hay cho mình là kém, còn phải phấn đấu thêm, trau dồi thêm, cần được trao đổi, học hỏi nhiều thêm nữa. Người có tính khiêm tốn không bao giờ chịu chấp nhận sự thành công của cá nhân mình trong hoàn cảnh hiện tại, lúc nào cũng cho sự thành công của mình là tầm thường, không đáng kể, luôn luôn tìm cách để học hỏi thêm nữa.

Tại sao con người lại phải khiêm tốn như thế? Đó là vì cuộc đời là một cuộc đấu tranh bất tận, mà tài nghệ của mỗi cá nhân tuy là quan trọng, nhưng thật ra chỉ là những giọt nước bé nhỏ giữa đại dương bao la. Sự hiểu biết của mỗi cá nhân không thể đem so sánh với mọi người cùng chung sống với mình. Vì thế, dù tài năng đến đâu cũng luôn luôn phải học thêm, học mãi mãi.

Tóm lại, con người khiêm tốn là con người hoàn toàn biết mình, hiểu người, không tự đề cao vai trò, ca tụng chiến công của cá nhân mình cũng như không bao giờ chấp nhận một ý thức chịu thua mang nhiều mặc cảm tự ti đối với mọi người.

Khiêm tốn là một điều không thể thiếu cho những ai muốn thành công trên đường đời”

(Trích *Tinh hoa xử thế*, Lâm Ngữ Đường, Ngữ văn 7, tập 2, NXB Giáo dục, 2015, tr.70-71)

Câu 1. Xác định phương thức biểu đạt chính được sử dụng trong văn bản trên.

Câu 2. Anh/chị hiểu như thế nào về ý kiến sau: “*Tài nghệ của mỗi cá nhân tuy là quan trọng, nhưng thật ra chỉ là những giọt nước bé nhỏ giữa đại dương bao la*”.

Câu 3. Chỉ ra và nêu tác dụng của biện pháp liệt kê được sử dụng trong đoạn văn thứ nhất?

Câu 4. Nội dung chính của đoạn trích trên ?

PHẦN II. LÀM VĂN

Hãy viết một đoạn văn (khoảng 200 chữ) trình bày suy nghĩ của anh/chị về ý kiến được nêu trong đoạn trích phần Đọc- hiểu: “*Khiêm tốn là một điều không thể thiếu cho những ai muốn thành công trên đường đời*”

ĐỀ SỐ 10

PHẦN I. ĐỌC HIỂU

Đọc ngữ liệu sau và trả lời các câu hỏi:

(1) Trào lưu “Like là làm” đang gây cơn sốt trong giới trẻ. Trước đó, mở đầu trào lưu này là sự việc một chàng trai có tài khoản Facebook N.T đăng chia sẻ: “*Bức hình này đủ 40.000 like sẽ đổ xăng từ trên người xuống, lấy hộp quẹt tự đốt người rồi nhảy cầu Tân Hóa! Đủ like sẽ làm, tôi nói là làm. Share mạnh để có cái hay hấp dẫn mà xem*”.

Bài viết thu hút gần 100.000 like (thích) cùng hàng nghìn bình luận cổ vũ lẫn thách thức.

Giữ đúng lời hứa “*nói là làm*”, tối ngày 20/9, N.T này có mặt tại cầu Tân Hóa (TP.HCM) thực hiện thử thách. Được biết, sau khi tắm xăng đốt, do kịp thời nhảy xuống dòng kênh ngay cạnh nên N.T chỉ bị bỏng nhẹ.

Tiếp đó, hàng loạt người trẻ khác đua nhau đăng status (dòng trạng thái) thách thức dân mạng theo cú pháp quen thuộc: “*Chỉ cần đủ like tôi sẽ...*” và khẳng định chắc nịch “*nói là làm*”.

Một số thanh niên sẵn sàng đổi like lấy những hành động gây sốc như: mặc đồ lót, nhảy xuống và uống hết một ca nước sông, mặc quần áo con gái đi ra đường...

(2) Xung quanh vấn đề này, dưới góc nhìn của một nhà văn, Trang Hạ chia sẻ: “*Tôi không ngạc nhiên với sự ngông cuồng của một bộ phận thanh niên trên mạng. Tuy nhiên tôi vẫn phải kính hãi trước những hành vi thiếu nhân văn của người biết bấm like này.*”

(3) Trang Hạ cho rằng, không bố mẹ nào để con ra với mục đích con sống cho người ta bấm like. Vậy thì tại sao người trẻ lại dùng like làm thước đo của cuộc sống? Nhân tiện, làm luôn thước đo của việc tự thiêu hay những việc như đốt trường, chạy truồng... Hóa ra nhân cách và trí tuệ chỉ dành để trang trí, còn giá trị sống của bạn là mong người ta bấm like?

(Theo Minh Giang, Trào lưu “**Like là làm**”: **Nhân cách, trí tuệ chỉ dành để trang trí?**, Báo điện tử Vietnamnet, ngày 14 tháng 10 năm 2016)

Câu 1. Xác định hình thức diễn đạt ở đoạn văn (1) ?

Câu 2. Phương thức biểu đạt chính của đoạn trích ?

Câu 3. Nhà văn Trang Hạ đã dùng những từ ngữ nào để nhận xét về hành vi của những thanh niên câu like và những người bấm like trong đoạn trích trên? Theo anh (chị), nhà văn bộc lộ thái độ gì khi sử dụng những từ ngữ đó?

Câu 4. Chỉ ra và nêu tác dụng biện pháp nghệ thuật được tác giả sử dụng trong đoạn (1) ?

PHẦN II. LÀM VĂN

Anh/chị hãy viết một đoạn văn (khoảng 200 chữ) trình bày suy nghĩ của mình về trào lưu “*Like là làm*” được đề cập trong đoạn trích ở phần Đọc hiểu.

